

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

**SAŽETAK PRESUDE
KNOX PROTIV ITALIJE
OD DANA 24. SIJEČNJA 2019. GODINE
ZAHTJEV BR. 76577/13**

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, Amanda Marie Knox, američka je državljanka koja je 2007. godine oko dva mjeseca boravila u Italiji kao studentica. U to vrijeme, privremeno je radila u pivnici koju je vodio D.L. U studenom 2007. godine policija je u stanu, gdje je podnositeljica živjela sa svojim dečkom R.S. i britanskom studenticom na razmjeni, M.K., pronašla tijelo M.K. Podnositeljica zahtjeva, ispitana bez branitelja u prisustvu tri policajca i tumača A.D., za ubojstvo je optužila D.L.-a. Međutim, nekoliko sati nakon saslušanja, podnositeljica je povukla optužbu i objasnila da je govorila u stanju šoka i rastresenosti te da nije znala razlučiti koje su činjenice bile istinite. Državni tužitelj je naredio uhićenje podnositeljice, R.S.-a i D.L.-a zbog seksualnog napada i ubojstva M.K. D.L. je ubrzo pušten jer je imao *alibi*. Prizivni sud osudio je podnositeljicu i njezinog dečka zbog seksualnog zlostavljanja i ubojstva, a podnositeljica je osuđena i zbog lažnog prijavljivanja kaznenog djela, jer je optužila D.L.-a iako je u potpunosti bila svjesna njegove nevinosti. Podnositeljica je podnijela žalbu u kojoj je navela da je spornu izjavu dala pod psihološkim pritiskom, u stanju iscrpljenosti i neznanja, stoga se nije se mogla prisjetiti niti procijeniti činjenice. Tvrdila je da je bila zlostavljana tijekom razgovora te se žalila na ponašanje tumača A.D. U listopadu 2011. Prizivni sud je oslobodio podnositeljicu i R.S. od optužbi za seksualno zlostavljanje i ubojstvo, ali je potvrdio optužbu protiv podnositeljice za lažno prijavljivanje kaznenog djela. Nakon što je provela tri godine u pritvoru, podnositeljica je puštena na slobodu te je napustila Italiju i vratila se u Sjedinjene Američke Države. Uložila je žalbu protiv presude Prizivnog suda. Kasacijski sud je ukinuo oslobađajuću presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. U ponovljenom postupku, Prizivni sud je osudio podnositeljicu na zatvorsku kaznu u trajanju od dvadeset i osam godina i šest mjeseci zbog seksualnog zlostavljanja i ubojstva, te još tri godine zbog lažnog prijavljivanja kaznenog djela. Odlučujući o podnositeljičinoj žalbi, Kasacijski sud je oslobodio podnositeljicu i R.S. od optužbi za ubojstvo i seksualno zlostavljanje te je utvrdio da je presuda zbog lažnog prijavljivanja kaznenog djela postala konačna i da je kazna zatvora u trajanju tri godine već izdržana. Protiv podnositeljice pokrenut je još jedan kazneni postupak zbog lažnog prijavljivanja kaznenog djela prijetnje, ovoga puta protiv policajaca koji su je ispitali.

Oslobođena je po toj optužbi. U prosincu 2010. godine Kasacijski sud je osudio R.G. za ubojstvo M.K. Pravomoćno je osuđen na šesnaest godina zatvora.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članke 3. i 8. Konvencije, podnositeljica se žalila da je pretrpjela zlostavljanje tijekom policijskog razgovora, da je bila podvrgnuta ekstremnom psihološkom pritisku i da je bila prisiljena govoriti iako nije bila sposobna razlučivati ili pokazati snagu volje. Nadalje, pozivajući se na članak 6. Konvencije, podnositeljica je tvrdila da tijekom ispitivanja nije imala branitelja, da nije bila odmah obaviještena o prirodi i razlozima optužbe na jeziku koji razumije te da joj nije osiguran profesionalni ili neovisni tumač.

OCJENA ESLJP-a

Članak 3. Konvencije (postupovni aspekt)

Opća načela u pogledu zabrane nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, koja se odnose na postupovni aspekt članka 3. Konvencije, ESLJP je izrazio u predmetu [*Bouyid protiv Belgije*](#) (stavci 114-123). Članak 3. Konvencije zahtijeva da postoji učinkovita službena istraga kada pojedinac iznese vjerodostojnu tvrdnju da je bio izložen postupanju protivnom članku 3. od strane policije ili drugih sličnih tijela. Svrha takve istrage je osigurati učinkovitu provedbu domaćih zakona kojima se zabranjuje mučenje i nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje te utvrditi odgovornost za zlostavljanje. Da bi istraga bila učinkovita, tijela koja ju provode moraju biti neovisna, što podrazumijeva ne samo hijerarhijsku i institucionalnu, već i praktičnu neovisnost. Pored toga, istraga mora biti takva da vodi do identifikacije i kažnjavanja odgovornih i dovoljno široka da istražnim tijelima omogući uzimanje u obzir ne samo postupanje državnih tijela koja su direktno koristila silu, već i svih drugih okolnosti. Iako to nije obveza rezultata već sredstava, svaki nedostatak u istrazi koji narušava njezinu sposobnost utvrđivanja uzroka povrede ili identitet odgovornih osoba, može narušiti traženi standard učinkovitosti. Ovo podrazumijeva i brzinu istrage. Brzi odgovor vlasti na navode o zlostavljanju može se smatrati ključnim za održavanje povjerenja javnosti u njihovo pridržavanje vladavine prava i sprečavanje protuzakonitih radnji. Žrtva treba biti u mogućnosti sudjelovati u istrazi. Na kraju, istraga mora biti temeljita, što znači da vlasti uvijek moraju ozbiljno pokušavati saznati što se dogodilo i ne bi se trebale oslanjati na ishitrene ili neosnovane zaključke da bi završili istragu.

U konkretnom predmetu, ESLJP je utvrdio sljedeće.

Nekoliko sati nakon što je dala inkriminirajuće izjave o D.L. i tijekom cijelog postupka, podnositeljica je isticala da je bila u stanju ekstremnog šoka i zbunjenosti i da je policija vršila pritisak na nju. Prizivni sud je u svojoj presudi od 3. listopada 2011. naveo da se podnositeljica nalazila u nepodnošljivoj psihološkoj situaciji iz koje se pokušala izvući inkriminirajući D.L. Povrh toga, tumačica koja je prisustvovala ispitivanju prekoračila je svoje ovlasti tumačenja te je djelovala više kao posrednik, a jedan od policajaca je zagrlio i milovao podnositeljicu te joj je stiskao ruke. Takvo ponašanje je bilo očigledno neprimjereno, stoga su domaća tijela morala posumnjati da je podnositeljici tijekom ispitivanja narušeno dostojanstvo.

Unatoč ponovljenim pritužbama podnositeljice, nije provedena niti jedna istraga koja bi mogla rasvijetliti činjenice i utvrditi bilo kakvu odgovornost. Konkretno, zahtjev podnositeljčina

odvjetnika da se dokumenti dostave državnom tužitelju ostao je bez odgovora. Kazneni postupak protiv podnositeljice zbog lažnog prijavljivanja kaznenog djela ne može predstavljati učinkovitu istragu.

Stoga je ESLJP jednoglasno zaključio da je došlo do povrede postupovnog aspekta članka 3. Konvencije.

S obzirom da nije bilo dovoljno dokaza za zaključak da je podnositeljica pretrpjela nečovječno ili ponižavajuće postupanje, ESLJP je utvrdio da nije došlo do povrede članka 3. Konvencije u materijalnom aspektu.

Članak 6. stavak 1 i 3 c) Konvencije

ESLJP je ponovio da optužba postoji od trenutka kada je nadležno tijelo službeno obavijestilo pojedinca o navodnom počinjenju kaznenog djela ili od trenutka kada je njegova situacija znatno pogođena radnjama koje su vlasti poduzele kao rezultat sumnje da je počinio kazneno djelo.

U ovom predmetu, podnositeljica zahtjeva se mogla smatrati osumnjičenom od trenutka kada je dala izjavu državnom odvjetniku.

Što se tiče ograničenja pristupa branitelju, ESLJP nije prihvatio tvrdnje talijanske vlade koja se oslanjala na tumačenje domaće sudske prakse kako bi istaknula da su se iskazi podnositeljice, iako dani bez prisustva odvjetnika, mogli koristiti kao dokaz s obzirom da su bile inkriminirajuće. ESLJP je primijetio da je ovo tumačenje općenitog karaktera i da talijanska vlada nije dokazala da su u ovom slučaju postojale izvanredne okolnosti koje su opravdale ograničenja prava podnositeljice zahtjeva. Stoga nije postojao nijedan uvjerljiv razlog koji bi mogao opravdati ograničenje njezina prava na branitelja.

Nadalje, ESLJP je primijetio da je podnositeljica zahtjeva, kao mlada 20-godišnjakinja koja nije dugo boravila u Italiji i koja nije tečno govorila talijanski, bila izuzetno ranjiva. Iako je već nekoliko sati nakon ispitivanja povukla svoje izjave, šest mjeseci kasnije optužena je za lažno prijavljivanje kaznenog djela.

Izjave, koje su same po sebi predstavljale kazneno djelo i samim time dokaz na temelju kojeg je proglašena krivom za lažno prijavljivanje kaznenog djela, podnositeljica je dala u stanju pojačanog psihološkog pritiska koji nije istražen. Na kraju, iz zapisnika o ispitivanju podnositeljice ne proizlazi da je bila obavještena o svojim procesnim pravima.

Shodno tome, ograničenje pravne pomoći podnositeljici zahtjeva tijekom ispitivanja narušilo je ukupnu poštenost postupka.

Slijedom navedenoga, ESLJP je jednoglasno utvrdio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1 i 3 c) Konvencije.

Članak 6. stavak 1 i 3 a) Konvencije

ESLJP je utvrdio da je podnositeljica zahtjeva uredno obavještena o optužbama protiv nje putem obavijesti o zaključenju prethodne istrage koja joj je upućena i na talijanskom i na engleskom jeziku. Stoga je ovaj prigovor odbačen kao očigledno neosnovan.

Članak 6. stavak 1 i 3 e) Konvencije

ESLJP je primijetio da je tumačica A.D., u trenutku kada je podnositeljica zahtjeva formulirala svoju izjavu, preuzela ulogu koja nadilazi tumačenje. A.D. je pokušala uspostaviti osobni i emotivni odnos s podnositeljicom, smatrajući sebe posrednikom i zauzimajući majčinski stav koji nije bio primjeren u takvim okolnostima. Iako je podnositeljica podnijela tužbu pred domaćim sudovima, nije bilo postupka u kojim bi se njeni navodi mogli ispitati. Vlasti nisu procijenile ponašanje A.D., kako bi ispitale je li njezina pomoć u tumačenju bila u skladu sa zaštitnim mjerama iz članka 6. stavaka 1 i 3 (e) Konvencije niti su uzele u obzir je li to ponašanje imalo utjecaja na ishod kaznenog postupka protiv podnositeljice. Osim toga, u policijskom zapisniku nije se spominjala komunikacija (koja je bila neprimjerena) između podnositeljice i A.D. tijekom policijskog ispitivanja.

Ovaj početni propust imao je posljedice na druga prava podnositeljice, stoga je ukupna poštenost postupka bila narušena te je ESLJP jednoglasno zaključio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i 3. e) Konvencije.

Zaključno, ESLJP je utvrdio da su domaći sudovi uspostavili pravednu ravnotežu između interesa dvaju suprotstavljenih strana, stoga nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

10.000 EUR na ime neimovinske štete
8.000 EUR na ime troškova i izdataka.